

Byaluren

Vikens Kultur- och Byaförening

Medlemstidning nr 14 2001

Karin Österling (dotter till skalden och Akademiledamoten Anders Österling) letar efter intressanta returböcker på Vikens Biblioteks lånedisk (se sid 8-11 o 16)

Vikens Kultur- och Byaförening

Box 108, 260 40 VIKEN - www.viken.cc - Postgiro 68 79 01 - 9

Britt Thulin, ordförande	Björkvägen 8	tel 23 81 92
Stig Ewaldson, sekr.	Ekstubbvägen 13	tel 23 63 52
Ute Jitén, kassör	Täppevägen 39	tel 23 72 73

Stiftelser:

Paul Jönska Gården: Märta Braun, ordförande	tel 23 61 21
Sjöfartsmuséet: Brita Malmberg, ordförande	tel 23 77 66
Sophiamöllan: Bengt Brenå, ordförande	tel 23 73 54

Rumsförmedling:

Hemgården, föreståndare Siv Kihlgren, tel 23 63 49 eller 073-68 11 788

Stöd Vikens Kultur- och Byaförening genom medlemskap: 100 kr per år och familj insättes på föreningens postgiro 68 79 01-9

Trädgårdsintresserade?

Vi söker några entusiaster som kan hjälpa oss att hålla vår unika och vackra trädgård i prydligt skick och bevara den för framtiden - hör av er till **Märta Braun tel 23 61 21!**

*

Trädgården belägen mellan Fyrgatan och Mälaregränd är alltid öppen för besök - välkommen!

Paul Jönska Gården
Skepparegatan 18
260 40 VIKEN

Efter Byaluren nr 14 lämnar jag över ansvaret till nya krafter.
Tack alla som medverkat och alla som uppmuntrat!

Sven Lundberg

Tack Sven!

För ett gott och positivt samarbete under de år vi haft förmånen att framställa Byaluren tillsammans och tycka till med andra framtida uppdrag.

Judit och Lars på Ljungbergs Tryckeri i Klippan

Byaluren: Box 108, 260 40 VIKEN

Redaktion: Stig Ewaldson, Sven Lundberg och Britt Thulin

Tryckeri: Ljungbergs Tryckeri AB Box 100 264 22 KLIPPAN

UP-hallen - 40 år till vikenbornas tjänst

Vid årsskiftet kom ett brev till UP-hallens och Pers Livs ICA-kortkunder att Inger och Ulf Persson efter 40 år lämnat över till dottern Caroline och svärsonen Per. Tidigare tog sonen Claes över tillverkningen och försäljningen av charkprodukter nere i byn - en lösning man kom fram till i familjerådet. Alla tre har gedigna kunskaper i branschen. Per har arbetat som inköpare på Ewermans Frukt och Grönsaker och Caroline var datakonsult hos ICA Malmö med ansvar för Skåne ICA-handelns datorisering men har också utbildat sig till undersköterska.

Det finns anledning att göra tillbakablickar även om det hela är så färskt att Ulf och Inger inte riktigt hunnit med att få distans till sin långa tid som livsmedelshandlare.

Hur såg det då ut i Viken när det begav sig? Viken var en självständig kommun och bilismen hade gjort det möjligt för stadsbor att flytta ut på landet. Här fanns vacker natur, frisk luft och tomtmark. Norra Hage började byggas ut på 50-talet. De Berdinska radhusen var de första som kom till och därefter följde utbyggnaden under loppet av en 10 årsperiod med Riksbyggens stora satsning som slutpunkt för byggboomen på detta område.

Tidningsreportage från den tiden berättar att Vikens storbyggare Malte Berdín har låtit bygga en skånsk långa med flyglar i vilken ska rymmas en livsmedelsbutik, tandläkar- och sköterskemottagning samt 11 lägenheter. Själva butikslokalen var på 130 kvm och inredd som snabbköp med manuell köttdisk. Lagerutrymmen och kaffekök för personalen på 65 kvm fanns dessutom. Det unga nygifta handlarparet - han med 10 års branschvana i fars affär på Skänegatan i Helsingborg och hon med affärsvana från Pers Livs öppnade sitt UP Livs den 12 oktober 1961 kl 10.00. Ingers planer på utbildning till skolkökslärarinna fick vika för intresset att "stå i affär" och säkert spelade det stor roll att hon mött en ung stilig köpman en danskväll på Vikens Havsbad. Matlagningsintresset har kommit att betyda mycket för den catering och färdigmat som UP idag har på sitt program.

130 familjer bodde nu på Norra Hage i nya egnahem som då kostade ca 60.000 kr. Berdins satsning på ett centralbygge med skånskt formspråk var välkommet. Kostnaden beräknades till 700.000 kr. Vid påsktid 1961 sattes spaden i jorden för Vikens då längsta byggnad. Den 12 oktober 1961 kl 10.00 slog Ulf och Inger upp

Här låg livsmedelsaffären på Norra Hagevägen

portarna till sin hypermoderna butik med väggdekorationer av Bengt Orup i glaserade Höganäsklinkers. Dagen till ära bjöds på Luxus kaffe och barnen fick ballonger. I annonser kunde man läsa att en påse Twist kostade 2:25 och 1 kg falukorv 4:15 samt 1 kg fläskkotlett 7:95. När man räknade kassan på kvällen hade man sålt för 3.000 kronor. En väldig summa på den tiden.

U.P. Livsmedel blev snart UP Livs. Det var den sjätte livsmedelsaffären i Viken och är idag tillsammans med Pers Livs och Jollens jourbutik de enda som finns kvar trots att Viken sedan dess växt ut till drygt 1.600 hushåll. Artikelförfattaren flyttade själv med familj ut till Viken hösten 1965 och minns hur man cyklade eller gick till UP, ofta med barnvagn, som man självklart lämnade utanför butiken med sovande baby i medan man gjorde sina inköp. Till jul lämnade man in sina kvitton och fick 3% rabatt på vad man inhandlat under året. Öppetiderna då var 9-18 med 1 timmes middagsstängt mellan 12.30-13.30. Då åt man ju middag hemma både barn och vuxna! Det var innan mammorna måste ut i arbetslivet och barnen fick utspisas i skolan. På lördagarna var affären öppen till 13.00. På den tiden hade UP Livs två anställda. Perssons hyrde sin bostad men Ingers pappa byggmästare Gunnar Johansson manade dem att köpa tomt och bygga eget. Så blev det och på hörnet Ringvägen-Norra Hagevägen inte långt från affären bodde sedan Inger och Ulf i egen villa fram till 1977 då de byggde om ett trädgårdsmästarhus intill Vikvalla till ett rymligt och smakfullt hem, som varit familjens fasta punkt med möjligheter att odla såväl fotbolls- som rid- och trädgårdsintresse. Egna företagare i servicebranscher har som bekant inte stora möjligheter att ta lagstadgad semester och arbetsdagarna blev ofta 12 timmar.

När undertecknad flyttade till Viken fanns också ett centrumbygge i planen för Riksbyggenområdet. Där stod skola, post, apotek, butiker på byggnaderna runt det lilla torget. Bra tyckte vi och valde hus därefter. Inte blev detta verklighet! Den 23 oktober 1969 flyttade istället UP Livs in i den stora byggnaden och blev UP Hallen. 500

kvm varav 300 utgör butik blev en utmaning för det unga handlarparet. Den gamla butikslokalen på Norra Hagevägen blev säte för Vikens bibliotek.

1967 upphörde Viken att vara självständigt och blev en del av Höganäs Kommun med allt vad det innebar både positivt och negativt. Inger och Ulf hade blivit småbarnsföräldrar och Oden och Marta Persson som lämnat sin verksamhet i Helsingborg flyttade till Viken - för övrigt till Ingers barndomshem. De ryckte in till de ungas hjälp och inte minst Oden som varit ordförande i Helsingborgs specerihandlarförbund hade mångt gott råd till sonen. Marta minns jag som en person för vilken inget var omöjligt. Var persiljan slut i affären hämtade Marta hemma i trädgården till unga fruar, som inte hade några trädgårdsland eller som jag hört berättas när en ung fru besviket avslöjade att det skulle bli en jul utan mandelmusslor - hon hade inte hunnit. Jag bakar några extra, sa Marta och så skedde och det har den unga frun aldrig glömt.

De första åren minns Inger att man tilltalade sina kunder med fru, fröken och herr eller annan titel även om de var jämnåriga. Inte ens när Bror Rexed införde du-reformen var det helt lätt att veta hur man skulle säga och ofta fick det bli kunden själv som tog initiativet. Idag känner man det som att alla som arbetar på UP är ens personliga vänner. Under åren som gått har verksamheten vuxit enormt och egentligen är det märkligt eftersom det aldrig blev det torgcentrum som avsågs. Längre, längre hade UP ingen draghjälp. Inte fick man ha skylt nere vid genomfartsvägen dvs. 111an och det dröjde innan Folkvandvärden slog sig ner i området och likaså distriktssköterskan. Men annonsblad och djungeltelegraf samt utbyggnaden av Svanebäck på 70-talet, Vikenskolans tillkomst, dagis och fritids på grönområdet m.m. gjorde att UP Hallen ändå kom i centrum. Domstensbor, Lerbergsbor ja ända bortifrån Hittarp och Arild har man trogna kunder. Sommargästerna hittar också och man kan träffa oväntade kändisar, som Lasse Brandeby, Eva Roos, Peter Harryson och på sin tid förstas Nils Poppe i sällskap med hustru Gunilla. Inte okände Carl-Erik Björkegren ytrade en gång varför ska man äta oxfilé på restaurang när man kan få Ingers goda ärtsoppa på UP. Catering och hemlagat har på 80- och inte minst 90-talet blivit en succé. Inger berättar att man lagat mat till alltifrån 1-200 personer. Sortimentet i butiken uppgår idag till 8.000 artiklar. Personalen består av 11 personer och öppetiderna är numera 08.00-19.00 resp. 14.00 på lördagar. Pers Livs har dessutom söndagsöppet några timmar. Middagsstängning är uteslutet.

För en tid sedan redogjorde man för prisnivån i olika butiker i bygden. UP hävdar sig väl och i den mån prisskillnader fanns var de marginella och då ska man väga in vilken oerhörd fördel det är att ha en butik i byn där man bor. Har ni tänkt på - ni som bott här länge och alla ni som flyttat in - hur privilegierade vi är som har en sådan livsmedelsbutik som UP och Pers samt dessutom möjlighet att köpa charkuterier som tillverkas i byn och frukt och grönsaker från närområdet. Det är viktigt att vi

slår vakt om den förmånen och funderar på vad det skulle innebära att ständigt behöva åka 14 km till Höganäs eller 35 km till Helsingborg t.o.r. för "vårt dagliga bröd". Det är oerhört positivt och glädjande att ungdomar tar över och skapar arbetstillfällen och framtidstro i byn och med detta vill jag säga tack till Inger och Ulf för de 40 åren som ni betjänat vikenborna och önska Caroline, Per och Claes med personal lycka till från oss vikenbor. / Britt Thulin

Böösa guda blev Böösa backe

Vikens hamn har en vacker entré i Böösa backe. Ett par prydliga trädrader kantar den breda sluttande gatan. Så har den tett sig sedan början av 1900-talet då huset på östra sidan byggdes. Längan på andra sidan, högst uppe i backen, och den stora skeppargården nere i hörnet uppfördes båda vid mitten av 1800-talet.

Men hur såg här ut längre tillbaka i tiden? Jodå - också då fanns det en väg här som ledde till hamnen. Fast bara som en smal gång- och körväg mellan ett par tätt liggande fiskegårdar. En sådan trång passage som leder ner till vattnet, har vi lärt oss, kallades guda här i Viken. Det lär en gång ha funnits sju sådana i byn.

Men varför Böösa? Förklaringen är förstås enkel. På en av gårdarna i backen bodde allt sedan mitten av 1700-talet familjen Böö. Tre generationer skeppare och fiskare Böö skötte gården i väster (nr 35) och det är den som gett namnet åt gatan. Då kallades den Böösa guda och det var väl först efter den totala omdaning av bebyggelsen som den fick heta Böösa backe.

Det finns flera olika släkter Böö både här i trakten och i övriga landet. Den nämnda Vikensläkten Böö har rötter i byn åtminstone i 1600-talet. Trots att jag fått erfara att namnet inte alltid gavs som soldatnamn har det vanligtvis det ursprunget. / Stig Ewaldson

Torsdag !!! Ärtdags !

På spisen i Hemgården puttrar ärtorna som chefen, Lisa Jönsson, la i blöt redan i går sedan hon spelat canasta. Även fläsket, väl saltat sedan i helgen, är i fullt kok. "Personalen" droppar in efterhand och alla vet mer eller mindre vad de har att göra. Vid en kopp morgonkaffe dryftas eventuella problem och diskuteras givetvis lite sladder från byn. Kaffepausen är inte lång. Alla måste komma i gång: åtta bord skall dukas, 100-150 pannkakor gräddas, bröd, kaffe - allt skall vara klart i god tid.

När klockan närmar sig elva är det dags för personalen att avsmaka dagens ärtlunch! Nu går diskussionens vågor höga om vem man tror skall komma först i dag. När klockan är halvtolv vet vi det. Jaså det var dom i dag!

Kassören intar sin plats - likaså ärtgrytan. Och snart syns de första tallrikarna med fläsk i servitrisernas händer. Full rusch i kök och på verandan, där snart de flesta borden är besatta. Vissa torsdagar måste vi utnyttja ett par bord i stora salen också. En del torsdagar är det färre personal och då blir det extra struligt. Mer fläsk! Fyll på ärtorna! Mer bröd! Pannkakorna räcker inte! Någon vill ha varmt sin punsch!

Sorlet på verandan när ända ut i köket och tyder på att man har det gemyttigt därinne. Det är den sociala sidan av ärtklubbens tillvaro, nog så viktig. Strax efter klockan ett börjar det lugna ner sig. Återstår att få allt diskat, rengjort och insatt på rätt plats. Alla är trötta men ändå belåtna. Det gick ju bra trots allt. Lisa tar en sista kontroll att allt är i den ordning som det skall vara och så säger vi: Hej då! Vi ses nästa torsdag..

Iulla Nilsson

Vikens kulturhus ...

...eller Oasen i öknen ... eller Bibblan ... alias Biblioteket

I ett mildt decemberdis står Vikens bibliotek som en högst levande kultursymbol kringgårdad av en stökig öken av byggplattor, jordhögar, dinosaurielika grävskopor och byggmaterial.

Huset, som kyrkostämman beslöt bygga år 1883 som Bäckaskolan, är som väl är kulturskyddat. Politikerna var oeniga om den nya bebyggelsen men det rådde full enighet om att biblioteket skulle få vara kvar i den så lämpliga lilla före detta skolbyggnaden

Kerstin Andersson är flitig biblioteksbesökare

Två lärarinnor bodde på den tiden det begav sig i Bäckaskolans övre gavelrum och drev skola i bottenvåningen. - Någon kanske minns en ähörardag april 1968, när **Britta** Altinius (t v) undervisade i kristendomsundervisning i det klassrum där lånedisk och barnböcker nu finns. Det f d skolhuset är som sagt perfekt för sitt ändamål att serva

vikenborna kultur i form av det skrivna och talade ordet, i bilden och i teckningen. Lite trångt och ibland lite stökigt men trivsamt och mysigt.

Andra platser för biblioteket har varit *gymnasalen vid Kyrkskolan* från 30-talet fram till 1953 då det flyttades till *Hemgården* i rummet till höger där nu ges lekamlig spis i stället för andlig och på *Norra Hagevägen* där *UP* på 60-talet hade en butik för leverans av livsmedel och där biblioteket levererade ord på 70-talet och hela 80-talet. Nu när biblioteket sedan 1993 erhållit ett passande hus med bästa läge för vikenborna, får man hoppas att planerna på att flytta det till Vikenskolan är skrinlagda. Det vore en katastrof för kulturlivet i Viken om detta verkställdes.

Britta 33 år senare på samma plats som på fotot ovan nu som konsument av kultur - då som producent (= lärare)

“Har du aldrig besökt biblioteket ??” “Stäckars, stäckars dig! Vad du har gått miste om mycket!”

Flitiga besökare är dagisbarnen. Vant tar de lokalen i besittning. Bläddrar i någon av de rikligt illustrerade barnböckerna och sätter sig sedan i stolar i barnhöjd med dito bord och får papper och kritor för teckning medan dagisfröken väljer ut en försvarlig hög barnböcker som sedan högläses på dagiset. Det måste vara perfekt att redan i 3-5 årsåldern komma i kontakt med ord och bild på detta sätt.

Vilken lycka att vara barn i dag med alla dessa trevliga barnböcker med

färggranna teckningar och lättamt språk. Vad har inte Astrid Lindgren betytt för åtskillig barngenerationer med sin friska och påhittiga berättarteknik! Och småbusiga Pippi Långstrump! Annat var det att vara barn 1920-1950 med tråkiga boklayouter och oftast förlegade berättelser om troll och prinsessor och halva kungariket. Var fanns Elsa Beskow med sina underbara berättelser och teckningar som kom till heders igen på 70-talet?! Läsningen för barn och barnbarn om just exemplet Tomtebobarnen (från 1910) var ju ett nöje även för den vuxne. Det är dräpigt att Elsa Beskow skrev och målade samtidigt som hon fostrade en stor barnskara, städade, lagade mat och skötte trädgård

medan mannen satt i sin kammare och författade alster som i dag är bortglömda medan hustruns barnböcker blivit odödliga inte bara i Sverige.

Rubrikens **kulturhus** är det ändå inte att ta i? Huvudstadens kulturhus framför Sergelplattan är visst det större än vårt kulturhus men absolut inte bättre. I vårt kulturhus finns allt man kan önska i ord. Tonerna kanske kommer? Men utställningar då? Jo - redan i entrén har vi en glasmonter i vilken t ex underbara sysaker och föremål visar upp sig. Som i december visade Kerstin Jönsson föremål från sin antikaffär ett stenkast bort. Sedan följde Villerkulla dagis med kul djur.

Om det finns mycket ordgodis för barn så har de vuxna ännu mer godsaker i bokform att konsumera och njuta. Genast man kommer in i vuxenvärlden

Ingrid Lindqvist letar faktaböcker

finns det en boksnummer som många oemotståndligt fastnar vid. Här kan man finna biografier, populärvetenskap, politiska pamfletter, kultur och de sköna konsterna i en härlig blandning - oftast med "säljande" (här = lånebegärlig) layout. Någon meter in står ytterligare en boksnummer med beteckningen Nya böcker. Även dessa väcker många besökares lust att svänga fram en god bok. De två snurrorna är jämte lånediskens låda med returlån de som habituéerna reflexmässigt flitigt botaniserar i.

På hyllorna finns förstas skönlitteraturen rikligast representerad med en och annan boks omslagssida skyltande mot presumtiva låntagare i kontrast till de enahanda bokryggarna som dock avslöjar i alfabetisk ordning var man skall leta upp författare och titel.

Trädgårdsälskare, golfnybörjare, dataokunniga m fl m fl har alla sin lilla vrå av fa(c)k(ta)böcker. Sedan har en tidskriftshylla utvecklats med Råd & Rön, Privata Affärer, HundMagazinet, Vi föräldrar, Teknikens värld och Femina. Ja mer än 40 titlar på intressanta ämnesområden. Senaste numret läses på plats. Men äldre nummer av en skrift som man vänder fram bakom hyllan i en sinnrik konstruktion, kan lånas hem som vanlig bok.

Vill man leta efter en medicins biverkningar eller läkande kraft finns det förstas FASS tillgängligt. Och vill man veta hur kommunstyrelsen beslutat i en fråga - eller Tekniska nämnden eller annan nämnd - visst det är bara att ta fram respektive protokollpärmar. Ja säg vad biblioteket i Viken inte har.

Om vi fortsätter med det dagliga ordet så finns det en mysig **läshörna** med DN SvD (observera Svenskans nya behändiga tabloidformat), SDS, HD och NST. Rutger Wachtmeister kallar hörnan "mitt andra vardagsrum". Där ser man ofta

I läshörnan sitter fr vänster Karl-Erik Bengtsson, Rutger Wachtmeister och Birger Gårdö

en eller flera som slukar senaste nytt hemma och i världen. När det gäller det senare finns det påpassligt utlagt även the Times, Der Spiegel och Le Nouvel Observateur. Och vips får läsaren en träning i de tre världsspråken. -

sig som hemma och därefter kunna gå hem med just de önskade böckerna.

Laila och Viken har 159.000 kr att disponera för nyinköp. Tidskrifter o tidningar slukar 25.000 kr, barnlitteratur 35.000 kr och resten fördelas på skön- o facklitteratur.

Sedan har vi avsiktligt sparat det bästa till sist och det är bibliotekets populära föreståndare Laila Elversson. Hon är enastående duktig på att hålla reda på vad olika låntagare vill ha. Vänlig och glad utan att bli synbart stressad kan hon svara i telefon samtidigt som hon registrerar låneböcker i datorn etc. Laila vill att alla låntagare skall trivas och känna

En del

inköp görs hos Bibliotekstjänst i Lund. - För att inte spränga utrymmena så gäller regeln att ny bok in lika med gammal bok ut. Men det absolut mest sympatiska är att Laila kan handla in aktuella och nyttgjvna böcker på stubinen hos kommunens bokhandel. Och det gör hon med den äran. Ibland häpnar man över att just en ny knappt recenserad bok minsann redan står bland nyförvärven. Och vi kan alla som beställt en bok intyga vilken omsorg Laila lägger vid att skaffa boken och ringa upp och glädja oss bokslukare.

Själv hänvisar Laila till sin chef, Elisabeth Pilo, som inte bara inspirerar sin personal utan även delegerar och uppmuntrar egna initiativ. Kort sagt är Pilo en chef i enlighet med instruktionsboken för effektiv management

Talboken för synskadade och andra handikapp har ökat i popularitet. Övriga som inte ha starr eller annat svårt synfel kan glädja sig åt intalade kassetter för utlåning. Förutom nyansriktedomen i en skicklig skådespelares uppläsning, kan ju lyssnaren ägna sig åt handarbete, frimärkshobby, bilkörning etc samtidigt som han eller hon bekvämt tillgodgör sig innehållet i en bra bok.

Vikens bibliotek har "endast" 15.000 ex böcker medan t ex Lenin-biblioteket i Moskva har närmare 15 miljoner böcker. Men Vikens bibbla har säkerligen procentuellt större andel nya böcker. Och så skall vi i Viken få nytt datasystem och internet. Och Laila hoppas på att det blir snyggare entré när nybyggnationen runtomkring blir färdig. Och då hoppas hon också på fler kund ... hm, låntagare. Men helt avgörande för att inte vilja byta med moskvaborna är att Lenin-biblioteket inte har tillgång till eldsjälén Laila Elversson ...

(Sven L)

Utlåningsstatistik

Viken År 1999

Kl Antal böcker

8	151
9	723
10	10.199
11	9.396
12	1.009
13	639
14	6.806
15	7.037
16	6.612
17	3.169
18	2.016
19	122

S:a 47.879

Vill du träffa folk och snacka: välj kl 10 eller 15.

Sliprännorna

En gåta som väntar på sin lösning

författaren funderar

I förmiddagens ljus värmande värmsol vandrade jag hand i hand med mina barn bort mot Bäckaskolan där förstklassaren Ulfs fröken Gunvor snart skulle börja sin lektion. Vi hade god tid på oss och som vanligt lät vi fantasin delta i den sköna promenaden. Klifs, klafs - klifs, klafs när min barndoms troll stegade fram i de småländska skogarna. Och så ...

nu var vi framme vid de där underligt urgröpta stenhällarna bakom Lantmännen. Vid ången där vi varje midsommar brukade dansa stora och små grodor och tävla i säckkapplöpning och i stafett med potatis i skedar - där fanns de.

Var det trollen som varit framme och vässat naglarna på stenarna (mitt förslag)? Lillasyster Annika trodde nog det. Men Uffe, som levde i en värld med rymdraketer och befolkad med egendomliga varelser på andra planeter var övertygad om att det var ett tefat med sådana som landat. Dom hade lämnat ett meddelande här på stenarna till oss jordingar. Nå - vi löste inte gåtan den gången och faktum är att säkra på vad det rör sig om är man inte ens nu.

Förr sa man att det var bönderna som skärpte eggen på sina hackor ("svärhackor") här. Några andra har hävdad att de avlånga skårorna uppkommit när man slipade sina brynen ("vädjestenar") på sandstenshällarna och några andra åter att våra förläder slipade sina svärd i skårorna. Arkeologer av skilda slag har synt ovanligt svävande på målet när sliprännorna kommit på tal och faktum är att de nästan aldrig ens är beskrivna i fackhandböckerna. Men där uttalanden förekommer är den vanligaste uppfattningen bland de lärde att rännorna uppkommit då människor från yngre stenåldern slipade sina stenxor.

Som en liten förberedelse inför den här lilla skrivningen i Byaluren tog jag en middagstur ut till Ryd för att titta på sliprännorna där. Vandrade över leråkern ut till stenåldersdösen och klippställarna i dungens västra del. Stenkullen var helt dold av frodig tjock grön moss. Kunde nu bara ana åsar och dalar i den mjuka ytan. Efter en liten "utgrävning", dvs jag avlägsnade helt enkelt mosslagret, kom mängder med fina skårer fram. De fram-

trädde tydligare än vad de gör i Viken där särskilt den större stenhällen har blivit hårt sliten av nyfikna vandrares och lekande barns fötter. Liksom i Viken är de långsgående skårorna här ute mjukt u-formigt skålade i botten: 3-5 cm i djupaste delen och oftast 30-50 cm långa. Över hällarna går rännorna i olika riktningar men på större fria stenytor tycks de mest följa den öppna strukturen och löper då i parallella stråk. En av de vackraste ytorna ser man vettande rakt åt söder. Klippvägen där är nästan lodrätt och som sagt vacker. I den bleka höstsolen framträder strukturen nästan som ett skapat konstverk. Man kan bara njuta.

Vetenskapen är som sagt inte överens om hur de här fina skårorna har uppkommit. Det kan tyckas vara paradoxalt att påstå att trots att diskussionens vågor gått höga har debatten kring skårorna stundtals nått en lågvattennivå. Inte minst sedan intresset för sk arkeoastronomi under de senaste åren väsentligen ökat. Urgamla monument bl a Stonehenge i England och Ales stenar i Skåne tillhör de som tilldragit sig stort intresse. Båda har betraktats som ett slags kalendrar som lagts ut för att markera såväl vinter- som sommarsolstånd.

Liknande intresse har slipskårorna rönt. Särskilt de på Gotland där det finns flera tusen. Där menar man att de skapats i samband med måndyrkarkult under stenåldern. Man har visat att de flesta rännorna med jämna årsintervall pekar mot fullmånens upp- och nedgång vid passagen av vissa ljusstarka stjärnor. Andra skåror sådana som inte passar in i mönstret sägs i stället rikta in sig mot någon "icke preciserad stjärna". Man skulle kunna säga att slipskårorna på Gotland liksom de kring Viken går så gott som i samliga väderstreck varför sådana resonemang säkert går att föra.

En senare teori på området menar att dessa mystiska skårer på Gotland tillkommit i samband med järntillverkningen där och att man verkligen slipade svärd på stenarna. Tiden skulle då vara sen järnålder - tidig medeltid.

Lite svårt att översätta den hypotesen till förhållandena i Viken kan man tycka. Dels är några spår av järntillverkning i vår trakter svåra att finna och dels skiljer sig våra slipskåror ofta från dem på Gotland. Där är de oftast längre och smalare. Kanske användningen av hällarna och stenarna var en annan än hos oss. Och kanske också tillkomna i en annan tid än vår.

Nu är det fritt fram för egna gissningar. Mitt bidrag i leken är att de nog skapades av stenålderns folk så där ett par tusen år f Kr. Då levde det så kallade stridsyxefolket och deras yxor skulle passa bra in i rännornas skålningar. Alltså slipning av dem möjlig. Dessutom finns det många tecken på permanenta boplatser från den tiden i området kring Viken. Sandstenshällarna på midsommarplatsen i byn låg då i skyddat läge vid stranden av den insjö som breddade ut sig bakom den låga höjdstreckningen längs havet i väster. Men, men osvuret är bäst - så gnugga geniknölarna och kom gärna med egna teorier i frågan. Uppmanar *Stig Ewaldson*

Antiken i Viken

Följ med på en resa i ord och bild genom gamla kulturer!

Vi besöker Östern-Grekland och Italien och hälsar under vägen bl a på hos mesopotamer-egypter-hettiter-mykenare och minoer-antika greker-etrusker och romare.

Er "reseledare" för Antiken i Viken blir VKB:s antikvetare Stig Ewaldson.

Vår utflykt i det förgångna företas bekvämt inom Östra Magasinets väggar där många bilder får reta fantasin.

Turen startar under hösten 2001 och går i åtta etapper med fyra gånger per termin.

Begränsat antal deltagare.

Förhandsanmälan till Stig Ewaldson Ekstubbevägen 13 260 40 Viken tel 042-23 63 52 eller 070-59 14 693.

Strandstädning

Alla vikenbor som tycker vi skall ha rent och snyggt på stranden, ber vi vika lördagen den 5 maj för att rensa bort otrivsamt skräp av olika slag.- Samling kl 14 vid fortet (nedanför ljusten). Medtag gärna kaffekorg.

Ann-Mari och Åke Larsson (skulptör) på **Galleri Hamnen** håller årligen i åtskilliga uppskattade vernissager presenterande goda konstnärer inom olika genrer. Men frågan är om inte julutställningen då paret serverar utsökt glögg är allra populärast. Livet i hamnen vore bra mycket tristare utan detta förträffliga galleri. Se även deras hemsida på www.viken.cc och "länkar" till Galleriet.

Tidskriftshyllan på Vikens Bibliotek

Märta Friedman tar kopior á 2 kr på Vikens bibliotek

Bibblans sociala sida

“Böckerna är mina bästa
vänner, bättre än alla
människor jag känner.”

Åldrig häradsbövding i norra
Kina bekänner för
Nobelpristagaren
Gao Xingjian (Andarnas Berg)

Läshörnan

På bibliotekets överyning har man bl a
en bokcirkel för ungdom med olika teman

Bengt Birgander
för läsetips av Laila